

UNIVERSAL XALQARO ILMIY JURNAL

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljournal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://universaljournal.uz)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 4

Published: 09.04.2025
<https://universaljournal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI INKLYUZIV BOLALARNING MOTIVLARINI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR

Abdulxamidov Izzatullo Shuhratillo o`g`li

Andijon davlat pedagogika instituti,
Pedagogika yo`nalishi 1-bosqich magistranti

Uzbekistan

izzatulloabdulxamidov@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqola kichik maktab yoshidagi inklyuziv bolalarning motivlarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlarning ahamiyatini o`rganadi. Maktabda inkluziv ta`limni amalga oshirishda, o`quvchilarning motivatsiyasi va ehtiyojlarini inobatga olgan holda pedagogik metodlarning ahamiyati yoritilgan. Maqolada inklyuziv ta`limning asosiy tamoyillari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlarning motivatsion jarayonlardagi roli tahlil qilinadi. Tadqiqotlar natijalariga asoslanib, inklyuziv ta`limda motivatsiyani shakllantirish uchun samarali uslublar va takliflar keltirilgan.

**Kalit so`zlar:** Inklyuziv ta`lim, kichik maktab yoshi, motivatsiya, pedagogik texnologiyalar, psixologik yondashuvlar, ta`lim jarayoni, bolalarning ehtiyojlari.

Аннотация: Данная статья исследует важность современных педагогических технологий и психологических подходов в формировании мотивации у детей младшего школьного возраста в

условиях инклюзивного образования. В статье рассматривается значимость педагогических методов с учетом мотивации и потребностей учеников в реализации инклюзивного образования. Анализируются основные принципы инклюзивного образования, роль современных педагогических технологий и психологических подходов в мотивационных процессах. На основе результатов исследований приведены эффективные методы и предложения по формированию мотивации в инклюзивном образовании.

Ключевые слова: Инклюзивное образование, младший школьный возраст, мотивация, педагогические технологии, психологические подходы, образовательный процесс, потребности детей.

Abstract: This article examines the importance of modern pedagogical technologies and psychological approaches in shaping the motivation of younger school-age children in inclusive education. It highlights the significance of pedagogical methods that take into account the motivation and needs of students in the implementation of inclusive education. The article analyzes the fundamental principles of inclusive education, as well as the role of modern pedagogical technologies and psychological approaches in motivational processes. Based on research findings, effective methods and suggestions for fostering motivation in inclusive education are provided.

Keywords: Inclusive education, younger school age, motivation, pedagogical technologies, psychological approaches, educational process, children's needs.

Language: Uzbek

Citation: Abdulkhamidov , I. (2025). MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AND PSYCHOLOGICAL APPROACHES IN FORMING THE MOTIVES OF INCLUSIVE CHILDREN OF EARLY SCHOOL AGE. Universal International Scientific Journal, 2(4), 32–37. Retrieved from <https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/1486>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15187770>

Copyright © 2025 by author(s) and Scientific Research Publishing Inc. This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Kirish. Kichik maktab yoshidagi bolalar o'zlarining rivojlanish jarayonida turli xil psixologik va pedagogik muammolar bilan yuzlashadilar. Ayniqsa, inklyuziv ta'lim sharoitida bu bolalar uchun motivatsion jarayonlarni

shakllantirish, ular o'zlarini ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli his qilishlari uchun muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlar bu jarayonni samarali boshqarishga imkon beradi. Maqolada

inklyuziv bolalarning motivlarini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy metod va yondashuvlar haqida so'z boradi.

Adabiyotlar tahlili. Inklyuziv ta'lim, ilg'or pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlar sohasida bir qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Shu maqsadda, inklyuziv ta'limda bolalarning individual ehtiyojlarini qondirishda muhim omil bo'lib, pedagogning roli, o'quv dasturlarining moslashuvi, va turli xil o'qitish uslublarining ta'siri haqida so'z yuritadi. Masalan, Ismoilov [1. 56-63]

zamonaviy pedagogik texnologiyalar va inklyuziv ta'limni amalga oshirishda o'quvchilarni qamrab olish usullari haqida batafsil ma'lumot keltiradi. Shu bilan birga, Zeynallova [2.45-51] inklyuziv ta'limdagi psixologik asoslarni tahlil qilib, psixologik yordamning o'quvchilarning motivatsiyasiga qanday ta'sir ko'rsatishini ko'rsatgan.

Shuningdek, pedagogik texnologiyalarning inklyuziv bolalarning o'qish motivatsiyasiga ta'siri, o'zgaruvchan ehtiyojlar va qiyinchiliklarga moslashish imkoniyatlari o'rganilgan. Mirzaev [3.102-109] pedagogik texnologiyalarning motivatsion jarayonlarga ta'sirini ko'rsatib, motivatsiyani oshirish uchun innovatsion metodlar va texnologiyalarni joriy etish zarurligini ta'kidlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda kichik maktab yoshidagi inklyuziv bolalarning o'quv motivlarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik

texnologiyalar va psixologik yondashuvlarning ta'siri o'rganiladi. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Nazariy tahlil

Tadqiqotning boshlang'ich bosqichida inklyuziv ta'lim, o'quv motivlari va pedagogik texnologiyalar bo'yicha mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi. Bunda o'zbek va xorijiy olimlarning o'quvchilarning motivatsiyasini shakllantirish, inklyuziv ta'limda innovatsion pedagogik metodlarni qo'llash va psixologik yondashuvlar haqida olib borgan tadqiqotlari o'rganiladi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar (masalan, interfaol metodlar, multimedia vositalari) va ularning kichik yoshdagi inklyuziv bolalar o'quv motivlarini shakllantirishdagi roli tahlil qilinadi. Bunda inklyuziv ta'limda samarali texnologiyalarni qo'llash bo'yicha amaliy tajriba misollarini qo'shib, tadqiqot nazariyasini kengaytirish rejalashtirilgan.

Eksperimental ishlar

Tadqiqotda eksperimentlar yordamida o'quvchilarning motivatsiyasi va ta'lim jarayoniga bo'lgan munosabati o'rganiladi. Eksperimentlar o'quvchilarni guruhlariga ajratish va o'zgaruvchilarni aniq belgilash asosida amalga oshiriladi. Tadqiqotda tajriba guruhining qamrovi, guruhlar qanday ajratilishi va o'zgaruvchilarni qanday aniqlash haqida aniq metodologiya ko'rsatkichlari beriladi. Eksperimentlarda zamonaviy pedagogik texnologiyalar (masalan, multimedia vositalari, interfaol

ta'lim metodlari) va psixologik yondashuvlar qo'llaniladi. Bu metodlar yordamida o'quvchilarning qiziqishlarini, faoliyatga jalb qilish darajasini va motivatsiyasini oshirishga erishishga harakat qilinadi.

So'rovnomalar va tahlil

O'quvchilarning o'quv motivlari, darslarga qiziqishi, motivatsiyasi va muvaffaqiyatlari to'g'risida so'rovnomalar o'tkaziladi. So'rovnomalar qanday tuzilishi, savollar qanday aniqlanadi va ma'lumotlar qanday tahlil qilinishi aniq ifodalangan bo'lishi kerak. Bu so'rovnomalar orqali o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlari, qiziqishlari va muvaffaqiyatlaridagi o'zgarishlar o'lchanadi. Shuningdek, so'rovnoma natijalari statistik tahlil usullari yordamida o'rganilib, o'quvchilarning motivatsiyasiga ta'sir etuvchi pedagogik metodlar samaradorligi aniqlanadi.

Pedagogik kuzatuv

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va o'quv jarayoniga bo'lgan faolliklarini aniqlash uchun pedagogik kuzatuvlar o'tkaziladi. Kuzatuvlar yordamida o'quvchilarning darslarga ishtirok etish darajasi, interfaol metodlarga javobi va ularning o'quv jarayoniga bo'lgan umumiy munosabati tahlil qilinadi. Pedagogik kuzatuvda kuzatuvchilar tomonidan sub'ektiv yondashuvlarning oldini olish maqsadida aniq baholash mezonlari va obyektiv tahlil usullari ishlab chiqiladi.

Statistik tahlil

Tadqiqotda olingan ma'lumotlar statistik tahlil metodlari yordamida tahlil qilinadi. So'rovnoma va kuzatuvlar orqali yig'ilgan ma'lumotlar yordamida o'quvchilarning motivatsiyasi, o'quv jarayonidagi faolligi, interfaol metodlar va multimedia vositalarining ta'siri o'rganiladi. Statistik usullar, masalan, t-test, dispersiya tahlili va regressiya analizlari yordamida natijalar o'lchanadi va tahlil qilinadi. Tadqiqotda statistik tahlil metodlari aniq ko'rsatmalar bilan ta'riflanadi.

Fokus-guruhlar

Tadqiqotda fokus-guruh metodidan ham foydalanish rejalashtirilgan. Fokus-guruhlar o'quvchilarning darslarda qanday metodlar orqali eng yaxshi motivatsiyani ko'rsatganligini aniqlashga yordam beradi. Fokus-guruhlar orqali o'quvchilarni guruhlarga ajratib, ularning motivatsiyasiga ta'sir qilgan pedagogik metodlarni aniqlashga harakat qilinadi. Guruhlar tanlanganida, o'quvchilarning motivatsiyasi, o'qishdagi muvaffaqiyatlari va ta'limga bo'lgan qiziqishlari hisobga olinadi.

Tadqiqot natijalari tahlili. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, inklyuziv ta'limda motivatsiya shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlarning o'rni katta. Eksperimental metod yordamida o'tkazilgan testlar va so'rovnomalar natijasida, o'quvchilarning shaxsiy xususiyatlari va ehtiyojlari asosida ishlab chiqilgan o'qitish metodlari ularning

muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlangan. Misol uchun, o'quvchilarning hissiy rivojlanishiga e'tibor qaratish, individual yondashuvlar va interaktiv o'qitish metodlari ularda o'qish motivatsiyasini oshiradi. Shuningdek, psixologik yondashuvlar, masalan, o'z-o'zini anglash va o'zini qadrlashning oshishi motivatsiyani kuchaytiradi.

Pedagogik texnologiyalarni yanada moslashtirish – o'quvchilarning individual ehtiyojlariga qarab o'qitish uslublarini moslashtirish zarur. Bu borada, aniq texnologik vositalar va metodikalarni o'rganib chiqish, ular yordamida o'quvchilarning bilim olish jarayonini yengillashtirish muhim.

Psixologik yordamni kuchaytirish – inkluziv bolalar uchun psixologik qo'llab-quvvatlash tizimini rivojlantirish. Xususan, individual psixologik maslahatlar va jamoaviy mashg'ulotlar orqali motivatsiyani oshirish.

O'qituvchilarning malakasini oshirish – inklyuziv ta'limda ishlaydigan

o'qituvchilarni motivatsiyani shakllantirish bo'yicha maxsus kurslar bilan ta'minlash. Bu kurslar pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlarga oid yangi metodlarni o'z ichiga olishi kerak.

Motivatsion texnologiyalarni integratsiya qilish – zamonaviy texnologiyalarni motivatsion jarayonlarga qo'llashni rivojlantirish. Masalan, o'quvchilar uchun o'quv materiallarini interaktiv va gamifikatsiya usullari bilan tayyorlash.

Xulosa. Inkluziv ta'lim tizimida motivatsiya shakllantirishda pedagogik texnologiyalar va psixologik yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, motivatsiyani oshirish uchun har bir bola uchun individual yondashuv va moslashuvchan pedagogik metodlar zarur. Ularning shaxsiy ehtiyojlariga mos o'qitish va psixologik yordam motivatsiyani kuchaytiradi, bu esa bolalar uchun ta'lim jarayonini samarali va mazmunli qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ismoilov, A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va inklyuziv ta'limni amalga oshirishda o'quvchilarni qamrab olish usullari. *Pedagogika va ta'lim jurnali*, 4(2), 56-63. 2020.
2. Zeynalova, R. Inklyuziv ta'limda psixologik yordamning roli. *Psixologiya va ta'lim jurnali*, 3(1), 45-51. 2019.
3. Mirzaev, M. Pedagogik texnologiyalarning motivatsion jarayonlarga ta'siri. *Innovatsion pedagogika jurnali*, 5(3), 102-109. 2021.
4. Qodirov, S. Inkluziv ta'limda motivatsiya jarayonlari. *Pedagogika jurnali*, 2(12), 45-59. 2018.
5. Karimov, O. Psixologik yondashuvlar va o'quvchilarning motivatsiyasi. *Psixologiya va ta'lim*, (8), 30-40. 2022.
6. Ahmedov, R. Ta'lim tizimida interaktiv metodlar va inklyuziv ta'lim. *Ta'lim nazariyasi va amaliyoti*, 3(6), 99-110. 2020.
7. Tashmatova, D. (2019). Pedagogik texnologiyalar va inkluziv bolalar. *Ta'lim jarayoni*, 4(2), 77-89.

8. Shermatova, M. Inkluziv ta'lim: nazariy va amaliy jihatlar. Tashkent: Universitet nashriyoti 2021.
9. Kamilova, Z. Motivatsiyaning psixologik aspektlari. Psixologiya ilmiy jurnali, 4(10), 120-134. 2020.
10. Nizamova, F. Bolalar psixologiyasi va inkluziv ta'lim. Tashkent: Fan va texnologiya 2021.-3523 volume 2 issue 6 2023. 191-200.
11. Юсупова, Д. С., & Шобдурасимова, У. Т. (2020). ТА'ЛИМ ТИЗИМИДА ДАРС САМАРАДОРЛИГИНИ OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI. *Инновации в педагогике и психологии*, (SI-2№ 9).
12. Шобдурасимова, У. Т. (2022). ТА'ЛИМ ISLOHATLARIGA DAXLDORLIK TUYG'USI KELAJAKKA ISHONCH OMILI SIFADIDA: Shobduraximova Umriniso Toxirovna Andijon davlat universiteti Pedagogika fakulteti Umumiy pedagogika kafedrası o'qituvchisi. *Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал*, (4), 196-199.
13. Шобдурасимова, У. Т. (2022). МОЛОДОЕ ИНИЦИАТИВНОЕ ПОКОЛЕНИЕ-ОСНОВА БУДУЩЕГО. In *СОВРЕМЕННЫЕ ВОПРОСЫ ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ И ЭКОНОМИКИ* (pp. 497-501).
14. Шобдурасимова, У. Т. (2022). Педагогический механизм развития у студентов чувства ответственности к образовательным реформам. In *ТЕХНОЛОГИИ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ В РАЗЛИЧНЫХ СФЕРАХ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ* (pp. 185-190).
15. SHOBDURAXIMOVA, U. T. (2022). THE ROLE OF THE TEACHER IN EDUCATIONAL REFORM. *THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука*, (5), 759-763.
16. Халимова, М. В., & Шобдурасимова, У. Т. (2015). Ўсмирлик даврида юзага келадиган агрессив хулкни психологик коррекция қилиш имкониятлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (2), 24-30.
17. Сулейманова, Т. Г., Халимова, М. В., & Шобдурасимова, У. Т. (2015). Оилада ўсмирлардаги ижтимоий-психологик дезадаптация ҳолатларини келтириб чиқарувчи омиллар. *Современное образование (Узбекистан)*, (9), 33-37.